

ภาคผนวก ข

กรอบการพิจารณาคัดเลือกเข้าร่วมโครงการฐานเรียนรู้

กรอบการพิจารณาคัดเลือก
เครือข่ายฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกอง
คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

หลักการและเหตุผล

ปัญหาหมอกควันพิษในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายนใน ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน มีสาเหตุประการหนึ่งจากการเผาทำลายเศษพืชทั้งในระดับครัวเรือนและในภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเศษข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และฟางข้าว เพราะในระยะดังกล่าวเป็นช่วงของฤดูแล้งจะมีเศษพืชที่ต้องกำจัดทิ้งเป็นปริมาณมากเพื่อให้สามารถทำการเพาะปลูกครั้งต่อไปได้ การเผาทำลายจึงเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ง่ายที่สุด แต่ผลของปัญหาหมอกควันพิษได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสภาพพจนการท่องเที่ยว นับเป็นความสูญเสียของประเทศที่ไม่สามารถคิดเป็นตัวเงินได้

แนวทางหนึ่งในการจัดการเศษพืชเหล่านี้โดยไม่ต้องเผาทำลาย คือนำไปทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีที่มีมูลค่า แต่ที่ผ่านมาประเทศไทยยังไม่มีวิธีที่จูงใจให้เกษตรกรหันมาผลิตปุ๋ยอินทรีย์โดยไม่เผาทำลาย สาเหตุประการหนึ่งคือ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบเดิมต้องใช้แรงงานในการพลิกกลับกอง และใช้เวลานาน

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นแหล่งความรู้สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมสู่ชุมชน โดยเฉพาะการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมากจากเศษพืชแบบไม่พลิกกลับกอง “วิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑” กระบวนการใช้เวลาเพียง ๖๐ วัน สามารถผลิตได้ปุ๋ยอินทรีย์ครั้งละ ๓ – ๑๐๐ ตัน สามารถแก้ปัญหาการต้องพลิกกลับกองปุ๋ยได้

การดำเนินงานเพื่อคัดเลือกเครือข่ายฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกอง จะทำให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการแปลงเศษพืชให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีให้แก่ชุมชนในจังหวัดต่าง ๆ ในวงกว้าง ทำให้มีฐานเรียนรู้ในชุมชนที่ให้การสาธิตทางเลือกใหม่ในการจัดการเศษพืช เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์ในการลดปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

๑. เพื่อคัดเลือกเครือข่ายฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกอง ในพื้นที่จังหวัดลำพูน พะเยา และเชียงราย จังหวัดละ ๑ แห่ง ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน จังหวัดละ ๒ แห่ง โดยแต่ละฐานเรียนรู้จะได้รับการสนับสนุนมูลค่าจำนวนหนึ่ง (๑,๒๐๐ กระทบ) รวมทั้งการเดินทางมาให้คำปรึกษาของนักวิชาการอย่างสม่ำเสมอเป็นเวลา ๑ ปี

๒. เพื่อให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีในวงกว้างและต่อเนื่องยาวนาน ด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดปัญหาการเผาทำลายโดยเครือข่ายฐานเรียนรู้

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ทีมวิจัย คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน

๑. ออกหนังสือเชิญตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน พะเยา เชียงราย และแม่ฮ่องสอน เพื่อร่วมประชุมและรับฟังการชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน

๒. ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดินทางมาร่วมประชุมและรับทราบแผนงานวัตถุประสงค์ และความคาดหวังของโครงการ พร้อมทั้งได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชแบบไม่พลิกกลับกอง วิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑

๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือกลุ่มเกษตรกรที่สนใจส่งข้อเสนอเพื่อขอรับการคัดเลือกเพื่อเป็นเครือข่ายฐานเรียนรู้ โดยต้องแสดงแผนงานที่แสดงศักยภาพที่จะสามารถเป็นฐานเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืนและต่อเนื่องยาวนาน เช่น แสดงแผนงาน การบูรณาการภูมิปัญญาและปราชญ์ผู้รู้ในท้องถิ่น การบูรณาการเข้ากับแผนยุทธศาสตร์และงบประมาณของ อปท. การสนับสนุนของโรงเรียน อปท. หรือวัด เพื่อให้มีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์อย่างต่อเนื่องเดือนละประมาณ ๕ ตัน แผนการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งแผนการนำปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตได้ไปจำหน่ายหรือใช้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน เป็นต้น

๔. โครงการทำการคัดเลือกฐานเรียนรู้จากแต่ละจังหวัด เพื่อจัดตั้งเครือข่ายฐานเรียนรู้ และฐานเรียนรู้ดำเนินงานตามแผนงานที่ได้เสนอไว้ โดยมีการมอบอุปกรณ์สำหรับการเป็นฐานเรียนรู้ ได้แก่ โปสเตอร์ไวน์ลิวิซนาการ แผ่นพับ ป้ายเหล็กโครงการ และมูลสัตว์จำนวน ๑,๒๐๐ กระสอบ สำหรับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกอง ๔๐ ตัน

๕. แต่ละฐานเรียนรู้ทำการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกษตรกร ชาวบ้าน และผู้สนใจในพื้นที่เข้าชมการสาธิต

๖. แต่ละฐานเรียนรู้ทำการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อสาธิตให้ผู้สนใจเข้าชมตามแผนงานที่ได้นำเสนออย่างต่อเนื่อง พร้อมกับบันทึกภาพ บันทึกผลการดำเนินงาน รายละเอียดผู้เข้าชม และปัญหาที่พบ แล้วนำส่งโครงการทางไปรษณีย์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

๗. นักวิชาการโครงการเดินทางไปเยี่ยมแต่ละฐานเรียนรู้เพื่อประเมินผลและให้คำปรึกษาประมาณสองเดือนต่อครั้ง เป็นเวลา ๑ ปี

๘. จัดประชุมเครือข่ายฐานเรียนรู้และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้แต่ละฐานเรียนรู้นำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อันจะเป็นการใช้ประโยชน์จากการเป็นเครือข่าย

ผลที่จะได้รับ

๑. มีเครือข่ายฐานเรียนรู้ด้านการแปลงเศษพืชให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อให้เกษตรกรและผู้สนใจเข้าชมการสาธิต ในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน พะเยา เชียงราย และแม่ฮ่องสอน โดยอาศัยศักยภาพของฐานเรียนรู้ อปท. และชุมชน เป็นตัวขับเคลื่อนให้มีความยั่งยืนต่อเนื่อง

๒. ปุ๋ยอินทรีย์ที่แต่ละฐานเรียนรู้ผลิตได้จะนำไปสู่การต่อยอดขยายผลของแต่ละฐานเรียนรู้เองในการนำไปใช้ในการเกษตรกรรม ซึ่งจะทำให้เกษตรกรลดการใช้ปุ๋ยเคมีลงได้ อันจะนำไปสู่การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตจากการลดต้นทุนการผลิต และดินที่ใช้เพาะปลูกได้รับการปรับปรุงบำรุงดิน

๓. มีแนวทางที่เหมาะสมสำหรับ อปท. หรือกลุ่มเกษตรกรอื่นทั่วประเทศ ในการแปลงเศษพืชให้มีมูลค่าแทนการเผาที่สร้างปัญหาหมอกควันพิษ

กรอบการพิจารณาคัดเลือกเครือข่ายฐานเรียนรู้

๑. ในการคัดเลือกเครือข่ายฐานเรียนรู้จากผู้ที่ตั้งข้อเสนอ โครงการจะพิจารณาจากข้อเสนอแผนงานที่แสดงออกถึงความตั้งใจอย่างสูงและศักยภาพที่สามารถจะเป็นฐานเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืนและต่อเนื่องยาวนาน ตัวอย่างเช่น

๑.๑ แผนงานที่แสดงการบูรณาการภูมิปัญญาและปราชญ์ผู้รู้ในท้องถิ่น

๑.๒ การบูรณาการฐานเรียนรู้เข้ากับแผนยุทธศาสตร์และงบประมาณของ อปท.

๑.๓ หลักฐานแสดงการสนับสนุนงบประมาณของผู้บริหาร อปท. โรงเรียน กลุ่มเกษตรกร หรือวัด เพื่อให้มีทุนในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าโครงการจะปิดลงแล้ว

๑.๔ แผนการประชาสัมพันธ์ของฐานเรียนรู้

๑.๕ แผนงานการนำปุ๋ยอินทรีย์ไปใช้ในการเพาะปลูกที่ลดการใช้ปุ๋ยเคมี เช่น การปลูกข้าว ลำไย โครงการรั้วกินได้ แปลงผักอินทรีย์หน้าบ้านหรือหลังบ้าน การปลูกผักอินทรีย์ในกระถาง เป็นต้น

๑.๖ แผนการจัดทำข้อมูลสรุปรายรับรายจ่ายในด้านต่าง ๆ

๑.๗ แผนการนำปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตได้ส่วนหนึ่งไปจำหน่ายเพื่อให้มีทุนหมุนเวียน หรือใช้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน เป็นต้น

๒. ความหนาของข้อเสนอและแผนงานตามข้อ ๑. ต้องไม่เกิน ๒๐ หน้า และจะต้องนำส่งโครงการภายในเวลาที่กำหนดโดยไม่มีข้อยกเว้น

๓. ผลการพิจารณาใด ๆ ของคณะกรรมการฯ ให้ถือเป็นอันสิ้นสุด จะไม่สามารถร้องเรียนได้

๔. ผู้ที่ส่งข้อเสนอแต่ไม่ได้รับคัดเลือกเข้าร่วมเป็นเครือข่าย ก็ยังถือว่าเป็นเครือข่ายกับทีมวิจัย คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ยังสามารถติดต่อประสานงานเพื่อขอรับ คำปรึกษา ในการนำองค์ความรู้ไปใช้เพื่อประโยชน์สุขของชุมชนโดยส่วนรวมได้ต่อไปในอนาคต

กำหนดการส่งข้อเสนอแผนงาน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือกลุ่มเกษตรกรที่สนใจ ส่งข้อเสนอแผนงานทางไปรษณีย์ได้ที่ คุณไมตรี กราบฑูล สถานบริการวิชาการ คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๙๐ ภายในวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๖.๐๐ น. หรือทางอีเมล : k.maitree@hotmail.co.th โทรศัพท์ ๐๘๒ ๗๖๖ ๑๒๒๕

แบบฟอร์มการให้คะแนน
เครือข่ายฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกอง

ชื่อฐานเรียนรู้.....

จังหวัด

รายละเอียด	เกณฑ์คะแนน	คะแนนที่ได้รับ
๑. มีการนำเสนอข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเกษตรกรหรือ อปท. ที่เหมาะสม	๕ คะแนน	
๒. แผนงานการเป็นฐานเรียนรู้ของชุมชนในระยะ ๑ - ๒ ปีข้างหน้า	๑๕ คะแนน	
๓. แสดงการบูรณาการภูมิปัญญา หมอดินอาสา และปราชญ์ผู้รู้ในท้องถิ่น	๕ คะแนน	
๔. แสดงการบูรณาการเข้ากับยุทธศาสตร์หรืองบประมาณของ อปท.	๕ คะแนน	
๕. หลักฐานแสดงการสนับสนุนของผู้บริหาร อปท. โรงเรียน หรือวัด	๕ คะแนน	
๖. แผนการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ชุมชนลดการเผาในระยะ ๑ - ๒ ปีข้างหน้า	๑๕ คะแนน	
๗. แผนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เดือนละ ๕ ตัน และการทำปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหาร ในครัวเรือน ที่มีความต่อเนื่อง	๒๐ คะแนน	
๘. แผนการขยายผลโดยการนำปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตได้ไปจำหน่าย หรือใช้เป็น ประโยชน์ในชุมชน ที่ชักนำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีการ เพาะปลูก จากการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างเดียว มาเป็นการเกษตรที่ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ลด การเผา	๒๐ คะแนน	
๙. มีการจัดทำแผนรายรับรายจ่ายในด้านต่าง ๆ	๕ คะแนน	
๑๐. มีจำนวนหน้าเอกสารไม่เกิน ๒๐ หน้า	๕ คะแนน	
รวม	๑๐๐ คะแนน	

..... คณะทำงาน

(.....)